

mærkninger. Jeg glædede mig over, at den højtærede Minister nu var kommen bort fra den Betragtning, han tidligere har fremsat, at man uden videre skulde overlade Folkekirken det Guds, som Staten hidtil har henlagt dertil, og lade den selv raade dermed. Nu udviklede den højtærede Minister derimod, at man ikke skulde gøre saaledes. Man skulde kun overlade Folkekirken dette Guds, saa længe den var evangelisk-luthersk. Hvis den ikke blev ved at være det, skulde man tage det fra den igen. Det forekommer mig, at dette fører os ud i en noget mærkelig Stilling. Naar vi overhovedet skulde gaa ind paa en særlig Kirkeforfatning, var det jo med den Motivering, at Rigsdagen ikke skulde blande sig i de aandelige Spørgsmaal. Fordi den var inkompetent til at kunne afgøre Tros- og Lærespørgsmaal, skulde den give Folkekirkens Ordning fra sig og overlade den til en særlig kirkelig Repræsentation. Det er jo Argumentationen for at faa denne kirkelige Repræsentation. Men nu siger den højtærede Minister, at det skulde fremdeles være Rigsdagen, som skulde afgøre, om Folkekirken var evangelisk-luthersk eller ej. Ja, men Afgørelsen af dette Spørgsmaal er jo netop en Afgørelse af det allerinderste kirkelige, og naar denne Afgørelse skal ligge hos Rigsdagen, saa maa jeg tilstaa, at jeg slet ikke forstaar hele Argumentationen for en Kirkeforfatning. Den højtærede Minister sagde, at jeg havde talt om, at der kunde komme et fritænkerisk Flertal inden for denne Folkekirke, men trøstede sig med, at i saa Fald var den ikke evangelisk-luthersk, og saa kunde Rigsdagen tage Understøttelsen fra den. Men jeg har ikke blot talt om et fritænkerisk og rationaliserende Flertal. Den højtærede Minister har ikke lagt Mærke til, at jeg ikke alene talte om dette, men at jeg Spalte 1042 udtaler mig saaledes: „Vi kunne overhovedet ikke vide, hvilke despotiske Betragtninger der kunne faa Flertal inden for de folkekirkelige Kredse“, og jeg udviklede saa, at skulde der komme et saadant despotisk Flertal, vilde en stor Del af Folkekirkens Medlemmer nødes til at træde ud, og saa vilde det Flertal, som blev tilbage, raade med Midlerne. Dermed tænkte jeg ingenlunde blot paa et despotisk rationaliserende Flertal, men der kunde jo ogsaa komme et despotisk ortodoks evangelisk-luthersk Flertal. Det har man set før, og det kunde man komme til at se igen. Der kunde blive et despotisk ortodoks evangelisk-luthersk Flertal, som var saa stramt,

at en stor Del af Folkekirkens Medlemmer ikke kunde finde sig i det aandelige Tyranni, som det vilde udøve, og derfor gik ud; og saa hjalp virkelig den højtærede Ministers Trøst ikke det mindste, thi dette Flertal vilde jo netop til Overmaal være evangelisk-luthersk; og det vilde saa kunne beholde alt det Guds, man havde tillagt den samlede Folkekirke. Nej, jeg tror, at man gør klogest i at lade Rigsdagen og Regeringen, altsaa Lovgivningsmagten, raade med det Guds, som anvendes til kirkeligt Brug, og anvende det efter de foreliggende Omstændigheder paa den Maade, man finder bedst til at fremme det religiøse Liv. Saa længe vi have en evangelisk-luthersk Folkekirke med en saadan Tilslutning i Folket, som den har i dette Øjeblik, saa længe skulle vi selvfølgelig i Overensstemmelse med Grundloven støtte den, thi Grundloven siger jo, at den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke — det er en Kendsgerning, som staa fast — og saa siger den, at „som saadan“, det vil sige som Folkekirke, understøttes den af Staten. Men hvis den ikke længere er Folkekirke, hvis den ikke længere har en saadan Tilslutning i Befolkningen, at man maa sige, at den er Folkets egentlige Kirke, maa vi kunne staa frit, om vi vilde give den en større eller mindre eller slet ingen Understøttelse. At vi skulde ind paa det, som foreslaas her, og lave en særlig Kirkeforfatning, bygget paa disse Menighedsraad, det kan jeg ikke forstaa. Jeg kan ikke forstaa, at man kan lave en Repræsentation for Folkekirken, der er mere sand kirkelig, end Folkekirken selv er, og det vil den her foreslaaede jo heller ikke blive. Det er med Rette sagt, at disse Menighedsraad i Grunden kun ere en Slags „kirkelige Sogneraad“ og ikke andet, og jeg synes, det er det korrekte Udtryk. Vil man spørge om Forskellem paa dem og de andre Sogneraad, kan jeg ikke se rettere, end at Forskellen er akkurat den samme som mellem „virkelige“ Etatsraader og andre Etatsraader. Der er jo nemlig, som de Herrer ville vide fra Statskalenderen, ingen anden Forskel end den, at „virkelig“ Etatsraad er den, i hvis Bestalling det Ord „virkelig“ forekommer. Saaledes mener jeg, at Forskellen mellem de almindelige Sogneraad og disse „kirkelige“ Sogneraad kun vil blive den, at „kirkelige“ ere de, i hvis Bestalling det Ord „kirkelig“ forekommer. Men at man saaledes skulde faa en virkelig Repræsentation for det egentlige Kirkeliv, er et Skin, og dette Skin vilde jeg gerne, at vi skulde undgaa.